

A gellérthegy csillagvizsgáló az 1830-as években

Kilátás a Várkapuból a Gellérthegyre (1845)

A Rác fürdő fölött 1860-ban már a Citadella magaslik

A CITADELLA tegnap és ma

Idegenvezető ismerősöm mesélte.

Egy angol turista a Citadella tövében nagy elismeréssel szolt a szép kilátásról és arról, hogy milyen okos nép a magyar: ebből az erődítésből — legalábbis amíg nem voltak repülőgépek — védeni lehetett az egész fővárost. Nagyon csodálkozott, amikor megtudta, hogy a Citadellát az ellenség építette, a főváros lakossága ellen...

Száztíz évvel ezelőtt történt ez, a szabadságharc leverése után. De a Gellérthegy már sokkal előbb nevezetes hely volt — két okból. Hőforrásai és stratégiai fontossága miatt. (Nevét a velencei püspöktől kapta: innen vetették a Dunába az ősi hitűkhöz ragaszkodó magyarok.)

A leletek tanúsága szerint már 5000 évvel ezelőtt népes települések alakultak itt ki, a rómaiak pedig felismerték a hegy hadászati jelentőségét. A XV. században a törökök mind a két régi hagyományt ápolták: megerősített táborhelyük volt a Gellérthegy, és Musztafa budai basa pompás fürdőházat emelt a források fölé. Evlia Cselebi török krónikás szerint a Sáros (mai Gellért) fürdőt egész Európából látogatták.

Kis közzáték a Gellérthegy történetében: amikor a múlt század elején a nagyszombati egyetemet Budára költöztették, itt emeltek két kupolás épületet a »csillagda« elhelyezésére.

Ferenc József és hadvezérei azt eszelték ki: ha erődíncot építenek a budai hegyeken, nem lesz többé »Talpra magyar« a Nemzeti Múzeum lépcsőjén, nem kelhet fel szabadságáért a »rebellis« magyar nép. Így épült a Citadella, s megrakták osztrák katonasággal, 60 ágyúval.

Büszkén a Gellért hordja bársonyát S fején, mint gondot, az új koronát...

Arany János írta ezeket a sorokat a fővárost fenyegető erődítményről. A pestbudai nép pedig — mit tehetett — élvezte a Gellérthegy »bársonyát«. A pázsitos lankák és tisztások régóta kedvelt kirándulóhelyek.

Még két alkalommal a történelem színpadán is szerepelt a Citadella. Egyszer dicsőségesen: a Tanácsköztársaság idején a vörös katonák innen ágyúzták az ellenforradalmi monitorokat a Dunán; egyszer pedig dicstelelenül: a fasiszták sokáig és gyilkos értelmetlenséggel lötték a Citadella falai közül a felszabaduló Budapestet.

Csak az nem volt még soha, amivé most lett: szórakozóhely. A bástyákról, a vaskos falakról, Újpesttől a Rákos-patakig és Csepel-szigetig látni a város gyönyörű, eleven térképét. A méteres falú kazamaták (a régi lőszerraktárak és »baka«-börtönök) ezentúl a borozók jókedvétől visszhangzanak, és a napsütötte teraszon naponta gyerekek ezrei játszanak, isszák a gyümölcslevet.

A műemlékké lett Citadella egy hozzáférhető történelmi nevezetességgel és szép kirándulóhellyel gazdagítja fővárosunkat.

Gy. I.

Szemléltető tablók mondják el a Gellérthegy és a Citadella történetét

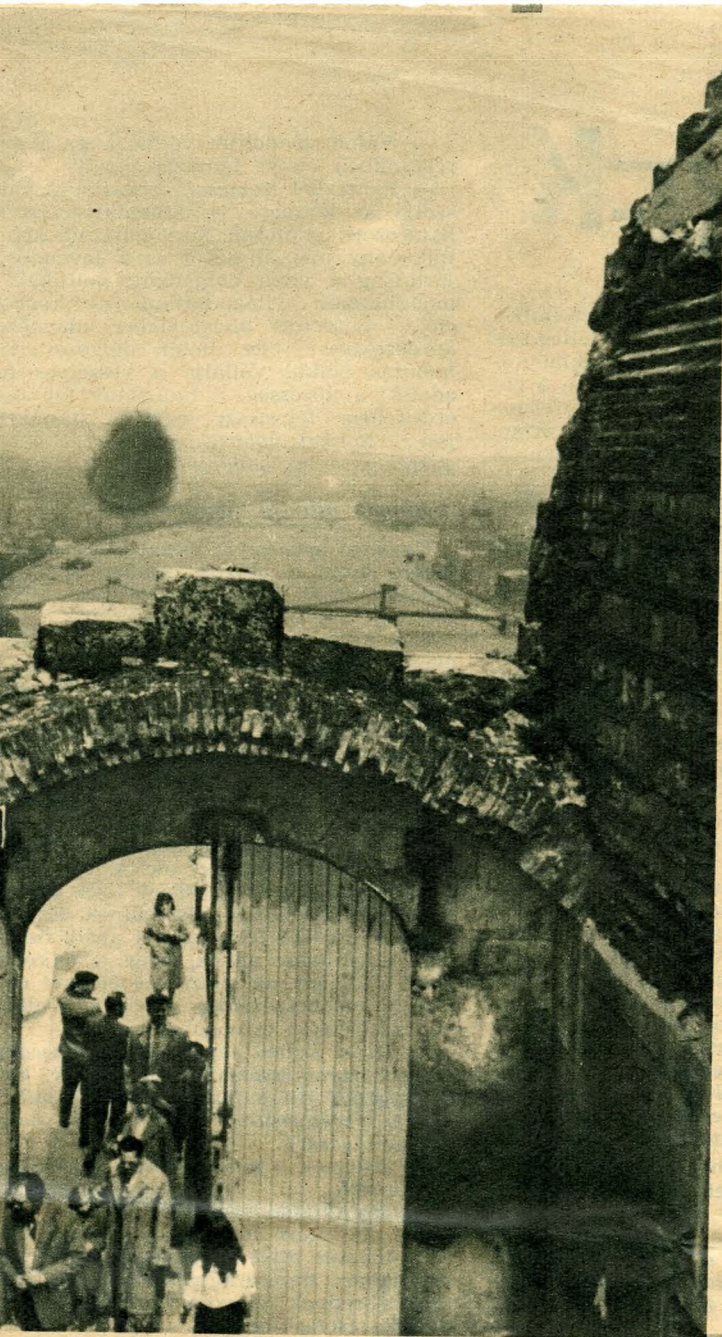

Akik nem szédülnek...

A periszkópok, távcsövek közel hozzák a város minden pontját

A periszkópok, távcsövek közel hozzák a város minden pontját

A söröző-terasz

Panoráma
a bejáratú kapu fölött

Meghitt sarok
a borozópincében

Nádor Ilona
felvételei

